

Sygn. akt I ACa 140/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Beata Kozłowska (spr.)

Sędziowie: SA Jerzy Paszkowski

SA Robert Obrębski

Protokolant: Karolina Długosz-Żółtowska

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko (...) Sp. z o.o. S.K.A. w W.

o zobowiązanie do udzielenia informacji i udostępnienia dokumentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 2 października 2015 r., sygn. akt II C 110/15

1. oddala apelację;

2. zasądza od (...) Sp. z o.o. S.K.A. w W. na rzecz (...) w W. kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Jerzy Paszkowski Beata Kozłowska Robert Obrębski

Sygn. akt I ACa 140/16

UZASADNIENIE

Powód - (...) w W. wniósł o zobowiązanie (...) Sp. z o.o. S.K.A. w W. do udzielenia w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku informacji dotyczących zakresu korzystania z utworów audiowizualnych poprzez ich reprodukowanie i wprowadzanie do obrotu nośników z tymi utworami;

a. w przypadku każdego reprodukowanego utworu audiowizualnego wprowadzanego do obrotu samodzielnie lub w charakterze dodatku do innych przedmiotów niż dzienniki lub czasopisma (w tym do broszur lub wydawnictw stanowiących zamknięta kolekcję albo do książek) w zakresie następujących danych: tytuł utworu audiowizualnego, nazwisko reżysera, nazwisko scenarzysty, kraj produkcji, rok produkcji, rodzaj nośnika, ilość reprodukowanych nośników w okresie od 1 stycznia 2009 roku do daty wydania wyroku zobowiązującego do udzielenia informacji, ilość nośników wprowadzonych do obrotu w kolejnych latach, przy czym dla roku 2011 ze wskazaniem ilości sprzedanych

przed oraz po 1 kwietnia 2011 roku; cenę jednostkową netto każdego z dystrybuowanych nośników z utworami audiowizualnymi;

b. w przypadku każdego reprodukowanego utworu audiowizualnego wprowadzanego do obrotu jako dodatek do prasy w zakresie następujących danych: tytuł utworu audiowizualnego, nazwisko reżysera, nazwisko scenarzysty, kraj produkcji, rok produkcji, rodzaj nośnika, ilość reprodukowanych nośników w okresie od 1 stycznia 2009 roku do daty wydania wyroku zobowiązującego do udzielenia informacji, tytuły, ilość nośników wprowadzonych do obrotu jako inserty do prasy w kolejnych latach, przy czym dla roku 2011 ze wskazaniem ilości sprzedaży przed oraz po 1 kwietnia 2011 roku, tytuł i data wydania dziennika lub czasopisma, do którego nośnik z utworem audiowizualnym był dołączony, podmiot odpowiedzialny za zapłatę dodatkowego wynagrodzenia należnego współtwórcom utworów audiowizualnych na podstawie umowy zawartej przez pozwaną z wydawcą prasowym (lub pośrednikiem).

Ponadto powód zażądał zobowiązania pozwanej do przedstawienia w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku dokumentacji dotyczącej informacji wskazanych w punkcie I żądania pozwu, a obejmującej: kserokopie umów zawartych przez pozwaną z dystrybutorami i producentami filmów w przedmiocie udzielenia pozwanej licencji na korzystanie z utworów audiowizualnych, kserokopie umów zawartych przez pozwaną z podmiotami zajmującymi się zwielokrotnianiem nośników optycznych w tym umów z M. G. (G. R.), (...) Spółka z o.o. oraz (...) sp. j., wydruki wykazu obrotów konta przychodów od 1 stycznia 2009 roku do daty wydania wyroku zobowiązującego do udzielenia informacji z wyszczególnieniem pozycji dotyczących sprzedaży nośników zwielokrotnionych utworów audiowizualnych, kserokopie umów zawartych przez pozwaną z wydawcami prasy, których przedmiotem było udzielenie przez pozwaną licencji na korzystanie z utworów audiowizualnych przez ich zwielokrotnianie i wprowadzania do obrotu, na podstawie których pozwana przyjęła obowiązek zapłaty tantiem.

W uzasadnieniu pozwu wyjaśniono, że (...) jest organizacją zbiorowego zarządu prawami autorskimi działającą na podstawie zezwolenia Ministra Kultury i Sztuki. Jego zadaniem jest zbiorowy zarząd majątkowymi prawami autorskimi do utworów audiowizualnych przysługujących producentom oraz wszystkim współtwórcom m.in. na polu eksploatacji zwielokrotniania oraz wprowadzania do obrotu. Reprezentując prawa współtwórców autorów audiowizualnych, o których stanowi art. 70 ust. 2⁽¹⁾ pkt 4 ustawy z 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. 2006, nr 90, poz. 631 ze zm. dalej jako u.p.a.p.p.), powód domaga się na podstawie art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości wynagrodzeń i opłat, których zamierza w przyszłości dochodzić. Uzasadniając legitymację bierną strony pozwanej, powód wskazał, że (...) Sp. z o.o. S.K.A. w W. prowadzi działalność gospodarczą, w ramach której reprodukuje utwory audiowizualne i wprowadza do obrotu nośniki ze zwielokrotnionymi utworami. Działalność pozwanej polega również na udzielaniu wydawcom licencji na zwielokrotnianie utworów audiowizualnych, a następnie dołączanie nośników z filmami do gazet i czasopism. W ofercie pozwanej znajdują się utwory audiowizualne, których współtwórcami są artyści, w imieniu których zbiorowy zarząd prawami autorskimi wykonuje powód. W zakresie własnej legitymacji czynnej powód powołał się na domniemanie wynikające z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p.

Pozwana (...) Sp. z o.o. S.K.A. w W. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa. Zarzuciła, że powód nie jest właściwą organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi uprawnioną do poboru wynagrodzenia na rzecz współtwórców utworów audiowizualnych na podstawie art. 70 ust. 3 i art. 105 u.p.a.p.p. Kolejną organizacją zbiorowego zarządzania jest (...) dysponujący zezwoleniem Ministra Kultury i Sztuki na zarządzanie prawami autorskimi do utworów słownych, muzycznych, słowno-muzycznych i choreograficznych w utworze audiowizualnym, a także w oparciu o porozumienie zawarte z powodem ma wyłączne prawo do inkasowania wynagrodzeń za scenariusze polskich filmów. Tymczasem powód żądania ujawnienia informacji, jako podmiot uprawniony z tytułu posiadania praw do inkasowania wynagrodzeń za scenariusze polskich filmów. Zgodnie z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. organizacja zbiorowego zarządzania nie może powołać się na domniemanie reprezentacji danego podmiotu, gdy do tego utworzy sobie prawa więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania. Ponadto w odniesieniu do filmów wskazanych w pozwie, powód nie wykazał posiadania uprawnienia do poboru wynagrodzenia w imieniu ich twórców w okresie od 1 stycznia 2009 roku. Większość z załączonych do pozwu umów zawartych z twórcami pochodzi z 2011 lub 2012 roku.

Nie zawierają one załączników, w których byłyby wymienione tytuły utworów, do których zarząd prawami autorskimi artyści powierzyli powodowi. Zdaniem pozwanego domniemania z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. nie stosuje się do utworów zagranicznych, co wynika z zasady terytorialności obowiązywania prawa i różnych porządków prawnych w różnych krajach. Ponadto pozwany zgłosił zarzut przedawnienia dochodzonego przez powódkę roszczenia, wskazując na 3-letni termin jego dochodzenia wynikający z art. 118 k.c. ze względu na jego związek z działalnością gospodarczą powodowego Stowarzyszenia.

Wyrokiem z dnia 2 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie:

I. zobowiązał pozwaną (...) Sp. z o.o. S.K.A. w W. do udzielenia w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku powodowi (...) w W. informacji dotyczących zakresu korzystania z utworów audiowizualnych poprzez ich reprodukowanie i wprowadzanie do obrotu nośników z tymi utworami;

a. w przypadku każdego reprodukowanego utworu audiowizualnego wprowadzanego do obrotu samodzielnie lub w charakterze dodatku do innych przedmiotów niż dzienniki lub czasopisma (w tym do broszur lub wydawnictw stanowiących zamknięta kolekcję albo do książek) w zakresie następujących danych: tytuł utworu audiowizualnego, nazwisko reżysera, nazwisko scenarzysty, kraj produkcji, rok produkcji, rodzaj nośnika, ilość reprodukowanych nośników w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 2 października 2015 roku z rozbiciem na poszczególne tytuły, ilość nośników wprowadzonych do obrotu w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 31 marca 2011 roku i od 1 kwietnia 2011 roku do 2 października 2015 roku z rozbiciem na poszczególne tytuły, cenę jednostkową netto każdego z dystrybuowanych nośników z utworami audiowizualnymi;

b. w przypadku każdego reprodukowanego utworu audiowizualnego wprowadzanego do obrotu jako dodatek do prasy w zakresie następujących danych: tytuł utworu audiowizualnego, nazwisko reżysera, nazwisko scenarzysty, kraj produkcji, rok produkcji, rodzaj nośnika, ilość reprodukowanych nośników w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 2 października 2015 roku z rozbiciem na poszczególne tytuły, ilość nośników wprowadzonych do obrotu jako inserty do prasy w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 31 marca 2011 roku i od 1 kwietnia 2011 roku do 2 października 2015 roku z rozbiciem na poszczególne tytuły, tytuł i data wydania dziennika lub czasopisma, do którego nośnik z utworem audiowizualnym był dołączony, podmiot odpowiedzialny za zapłatę dodatkowego wynagrodzenia należnego współtwórcom utworów audiowizualnych na podstawie umowy zawartej przez pozwaną z wydawcą prasowym (lub pośrednikiem);

II. zobowiązał pozwaną (...) Sp. z o.o. S.K.A. w W. do przedstawienia w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku powodowi (...) w W. dokumentacji dotyczącej informacji wskazanych w punkcie I wyroku, a obejmującej: kserokopie umów zawartych przez pozwaną z dystrybutorami i producentami filmów w przedmiocie udzielenia pozwanej licencji na korzystanie z utworów audiowizualnych, kserokopie umów zawartych przez pozwaną z podmiotami zajmującymi się zwielokrotnianiem nośników optycznych w tym umów z M. G. (G. R.), (...) Spółka z o.o. oraz (...) sp. j., wydruki wykazu obrotów konta przychodów od 1 stycznia 2009 roku do 2 października 2015 roku z wyszczególnieniem pozycji dotyczących sprzedaży nośników zwielokrotnionych utworów audiowizualnych, kserokopie umów zawartych przez pozwaną z wydawcami prasy, których przedmiotem było udzielenie przez pozwaną licencji na korzystanie z utworów audiowizualnych przez ich zwielokrotnianie i wprowadzanie do obrotu, na podstawie których pozwana przyjęła obowiązek zapłaty tantiem;

III. ustalił opłatę ostateczną od pozwu na kwotę 1000 zł;

IV. zasądził od pozwanej (...) Sp. z o.o. S.K.A. w W. na rzecz powoda (...) w W. kwotę 1377 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Swe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych i następujących ocenach prawnych:

Na podstawie decyzji Ministra Kultury i Sztuki z 23 października 1995 roku (...) (dalej (...)) uzyskało zezwolenie na zbiorowe zarządzanie w zakresie praw autorskich do utworów audiowizualnych m.in. na polu utrwalania, zwielokrotniania określoną techniką oraz wprowadzania do obrotu. Stowarzyszenie (...) z siedzibą w W. (dalej (...)) posiada zezwolenie Ministra Kultury i Sztuki na wykonywanie zbiorowego zarządu między innymi prawami do utworów słownych, słowno-muzycznych, muzycznych i choreograficznych w utworze audiowizualnym (bezsporne).

Według statutu (...) zrzesza twórców w celu ochrony praw autorskich i praw pokrewnych. Do jego zadań należy między innymi ochrona interesów materialnych twórców filmowych, zbiorowe zarządzanie i ochrona praw wynikających z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (§ 8 statutu k. 156). Zgodnie z § 15 ust. 2 (...) działa w imieniu wszystkich podmiotów, które powierzyły mu wykonywanie praw autorskich i pokrewnych lub też powierzyły ich wykonywanie organizacjom zbiorowego zarządzania, z którymi (...) zawarło umowy o wzajemnej reprezentacji, a także na rzecz podmiotów, które nie powierzyły zarządu prawami, w zakresie określonym powołaną ustawą.

(...) zawarło z licznymi współtwórcami filmów umowy dotyczące powierzenia zarządu przysługującymi im autorskimi prawami majątkowymi, a także umowy o wzajemnej reprezentacji z działającymi za granicą organizacjami zajmującymi się zbiorowym zarządem prawami autorskimi m.in. w W. B., A.. Umowy te dotyczą wykonywania w imieniu zagranicznej organizacji między innymi praw do wynagrodzenia przysługujących współtwórcom utworów audiowizualnych.

(...) Sp. z o.o. S.K.A. w W. prowadzi działalność gospodarczą, w ramach której w latach 2009-2012 reprodukowała utwory audiowizualne i wprowadzała do obrotu nośniki z tymi utworami. W ofercie pozwanej w latach 2000-2012 znalazło się ponad 700 filmów polskich i zagranicznych, a także nośniki z utworami muzycznymi. W związku z dystrybucją tych ostatnich pozwana płaciła tantiemy na rzecz (...). Działalność (...) Sp. z o.o. S.K.A. polegała również na udzielaniu wydawcom licencji na zwielokrotnianie utworów audiowizualnych, a następnie dołączanie nośników z filmami do gazet i czasopism. Od 2008 roku pozwana ponosiła straty w sprzedaży płyt z filmami w związku z powszechnym piractwem i wycofywaniem się ze współpracy dużych sieci handlowych. Była zmuszona utylizować niesprzedane i zwrócone przez kontrahentów płyty. Produkcję płyt z filmami zakończyła definitywnie w 2012 r. W ofertach sklepów pozostają jednak do dziś płyty wyprodukowane przez (...) Sp. z o.o. S.K.A.

Podstawę ustaleń faktycznych w rozpoznawanej sprawie stanowiły dowody z dokumentów w postaci statutu powodowego (...) oraz decyzji Ministra Kultury i Sztuki z 23 października 1995 roku, które Sąd Okręgowy uznał za wiarygodne.

Umowy zawarte przez (...) ze współtwórcami utworów audiowizualnych dotyczące powierzenia powodowi zarządu prawami autorskimi, jak i umowy o wzajemną reprezentację zostały okazane w oryginałach na rozprawie w dniu 25 września 2015 r. Do pozwu powód dołączył uwierzytelnione odpisy tych umów. Były one jedynie w ograniczonym zakresie przydatne do ustalenia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy ze względu na domniemanie z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p., jak i przymusowe pośrednictwo organizacji zbiorowego zarządzania majątkowymi prawami autorskimi współtwórcy utworu audiowizualnego (art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p.), co zostanie szczegółowo wyjaśnione w dalszej części uzasadnienia.

Za wiarygodne Sąd Okręgowy uznał zeznania świadków A. K. i D. K.. Pozostałe wnioski dowodowe pozwanego zostały oddalone, ponieważ ze względu na podstawę materialnoprawną dochodzonego przez powoda roszczenia nie były przydatne dla ustalenia istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy faktów.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za zasadne.

Stosownie do art. 69 u.p.a.p.p., współtwórcami utworu audiowizualnego są osoby, które wniosły wkład twórczy w jego powstanie, a w szczególności reżyser, operator obrazu, twórca adaptacji utworu literackiego, twórca stworzonych dla utworu audiowizualnego utworów muzycznych lub słowno-muzycznych oraz twórca scenariusza. Niezależnie od umów zawartych między współtwórcami a producentem utworu audiowizualnego, co do którego ustawodawca w art. 70 ust. 1 u.p.a.p.p. wprowadza domniemanie nabycia z mocy umowy wyłącznych praw majątkowych do eksploatacji utworów wkładowych w ramach utworu audiowizualnego, współtwórcy zgodnie z 70 ust. 2¹ pkt 3 u.p.a.p.p. przysługuje prawo do stosownego wynagrodzenia z tytułu reprodukcji tego utworu na egzemplarzu przeznaczonym do własnego użytku osobistego. Wynagrodzenie przewidziane w wymienionym przepisie należy się wskazanym w nim osobom w oderwaniu od wyłącznego prawa do korzystania z utworu i rozporządzeniami nim. Jest to wynagrodzenie dodatkowe, niezależne od praw autorskich przysługujących producentowi - istniejące obok praw majątkowych producenta. Obowiązek zapłaty powstaje z mocy ustawy i spoczywa na korzystającym z utworu, który stosownie do art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p. wypłaca to wynagrodzenia za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi. W doktrynie wyjaśnia się, że powołany przepis stanowi ustawową podstawę zbiorowego zarządu majątkowymi prawami autorskimi współtwórców utworów audiowizualnych. Jest to zarząd przymusowy, a obecna ustawa o prawie autorskim nie przewiduje możliwości zrzeczenia się przez uprawnionych pośrednictwa organizacji. Skoro bowiem pobieranie wynagrodzeń z art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p. może być dokonywane tylko przez organizację zbiorowego zarządzania, nawet autorzy niebędący członkami żadnej tego typu organizacji będą reprezentowani przez jedną z nich – tę właściwą w rozumieniu art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p.

W rozpoznawanej sprawie (...) dochodzi roszczenia informacyjnego w oparciu o art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p., według którego w zakresie swojej działalności organizacja zbiorowego zarządzania może się domagać udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat.

Zgodnie z art. 6 k.c. na powodzie spoczywa ciężar wykazania, związku pomiędzy roszczeniami, których zamierza dochodzić w przyszłości a zakresem jego działalności oraz niezbędności tych informacji dla określenia ich wysokości. Nie jest zatem konieczne wykazywanie prawa do konkretnych utworów audiowizualnych, jak i faktu powierzenia powodowi zbiorowego zarządu prawami autorskimi przez konkretnych autorów utworów wkładowych, co i tak w związku z przymusowym charakterem zarządu zbiorowego tymi prawami pozostaje bez znaczenia dla określenia organizacji właściwej w rozumieniu art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p. Organizacja zbiorowego zarządzania realizująca uprawnienie współtwórców do wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ (poprzednio ust. 2) pkt 4 u.p.a.p.p. nie musi wykazywać praw do konkretnych utworów. Roszczenie (zwane informacyjnym) z art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. ma charakter pomocniczy względem roszczenia o zapłatę wynagrodzenia i ma na celu pozyskanie informacji niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych wynagrodzeń i opłat, a w konsekwencji ułatwienie dochodzenia roszczeń wynikających z naruszenia autorskich praw majątkowych oraz roszczenia o zapłatę wynagrodzenia. W takim postępowaniu na organizacji zbiorowego zarządzania spoczywa jednak obowiązek wykazania "niezbędności" pozyskania określonych informacji i dokumentów, który należy interpretować w kontekście dochodzonych roszczeń i opłat. To zgłoszone przez organizację zbiorowego zarządzania roszczenie i jego charakter limitować będzie zakres informacyjny korzystającego/naruszyciela, nie zaś odwrotnie.

Dla wykazania tej ostatniej przesłanki istotne znaczenie ma domniemanie, o którym mowa w art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p., według którego domniemywa się, że organizacja zbiorowego zarządzania jest uprawniona do zarządzania i ochrony w odniesieniu do pól eksploatacji objętych zbiorowym zarządzaniem oraz że ma legitymację procesową w tym zakresie. W orzecznictwie przyjmuje się, że znajduje ono zastosowanie do oceny legitymacji czynnej organizacji zbiorowego zarządzania w procesie o roszczenie informacyjne. Jego istotą jest zwolnienie organizacji zbiorowego zarządzania od obowiązku wykazywania upoważnienia do reprezentacji w procesie o ochronę praw autorskich lub pokrewnych na polach eksploatacji, które objęte są zezwoleniem Ministra Kultury i Sztuki. Wyznacznikiem o decydującym znaczeniu dla przysługiwania roszczenia z art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. jest treść zezwolenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi do określonych kategorii utworów wykorzystywanych

na wymienionych w decyzji polach eksploatacji. Zgodnie z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. na domniemanie nie można się powołać, gdy do tego samego utworu lub artystycznego wykonania rości sobie tytuł więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania. W orzecznictwie wyjaśnia się, że do jego uchylecia nie wystarczy jednak samo wskazanie, że istnieje inna organizacja działająca w samym zakresie. Kwestionujący legitymację danej organizacji w odniesieniu do konkretnych praw musi ponadto wykazać, że inna organizacja działająca w tym samym zakresie powołuje się wobec niego na swój tytuł do tych samych praw.

Nie można zaaprobować stanowiska pozwanego, że pozwana nie wykazała upoważnienia do reprezentacji twórców zagranicznych. Należy wyjaśnić, że domniemanie z art. 105 ust. 1 u.a.p.p. obejmuje także repertuar twórców zagranicznych. Musi ono – w myśl zasady asymilacji - być rozumiane jednakowo w odniesieniu do twórców krajowych oraz zagranicznych. Zgodnie z wymienioną zasadą wyrażoną w art. 5 pkt 4 u.p.a.p.p. przepisy ustawy stosuje się do utworów, które są chronione na podstawie umów międzynarodowych, w zakresie, w jakim ich ochrona wynika z tych umów. Wśród tego rodzaju umów międzynarodowych należy wymienić przede wszystkim porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej ((...) Dz.U. z 1996 r. Nr 32, poz. 143), akt (...) konwencji (...) o ochronie dzieł literackich i artystycznych (Dz.U. z 1990 r. Nr 82, poz. 474), międzynarodową konwencję o ochronie wykonawców, producentów fonogramów oraz organizacji nadawczych (Dz.U. z 1997 r. Nr 125, poz. 800), jak też art. 12 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską. Ze względu na zasięg działania (...) porozumienie (...) ma charakter powszechny. Rozstrzygnięcie dotyczyło wprost roszczeń wynikających z korzystania z utworu audiowizualnego.

Nawiązując do ustalonego w sprawie stanu faktycznego, należy stwierdzić, że powód wykazał przesłanki, o których mowa w art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. Z zezwolenia udzielonego mu przez Ministra Kultury i Sztuki wynika, że (...) jest uprawnione do zbiorowego zarządu prawami autorskimi do utworów audiowizualnych, co przy tak szerokim ujęciu obejmuje także prawa autorskie współtwórców tych utworów, na takich polach eksploatacji jak: utrwalanie, zwielokrotnianie określoną techniką oraz wprowadzanie do obrotu. Pozwany nie obalił domniemania z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p., ponieważ nie udowodnił, że do utworów wkładowych w utworach audiowizualnych, które utrwałał na nośnikach i wprowadzał do obrotu, roszczenia zgłosiła inna organizacja zbiorowego zarządzania. Przesłuchiwany w charakterze świadka D. K. zeznał, że nie pamięta, czy (...) zgłaszał jakiegokolwiek roszczenia do utworów audiowizualnych w postaci filmów. Ponadto w ocenie Sądu kwestia ta nie ma znaczenia na etapie rozstrzygnięcia o roszczeniu informacyjnym. Dopiero bowiem określenie konkretnych utworów eksploatowanych przez pozwanego będzie mogło stanowić podstawę do rozważania, czy z tego tytułu strona powodowa winna dochodzić stosownych roszczeń majątkowych. Bez znaczenia dla zasadności roszczenia powoda był także podnoszony przez pozwanego fakt konieczności utylizacji niesprzedanych nośników. Zeznania świadka D. K. nie potwierdziły tezy strony pozwanej, że nie korzystała ona z utworów audiowizualnych, ponieważ nośniki zostały zutylizowane. Dotyczyło to jedynie części niesprzedanych płyt, a nie wszystkich, co w żadnym razie nie podważa zasadności dochodzonego roszczenia informacyjnego. W konsekwencji, przy ocenie legitymacji czynnej powoda należało na podstawie domniemania z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. przyjąć, że jest on upoważniony do reprezentacji praw autorskich współtwórców utworów audiowizualnych na polach eksploatacji, które objęte są zezwoleniem Ministra Kultury i Sztuki. Za nietrafną Sąd uznał argumentację pozwanego wspierającą zgłoszone wnioski dowodowe, które zmierzały do ustalenia, którzy twórcy powierzyli zbiorowy zarząd prawami autorskimi (...) oraz organizacjom zagranicznym, z którymi powód zawarł umowy o wzajemnej reprezentacji. Legitymacja czynna powoda wynika z domniemania z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p., które znajduje zastosowanie także do repertuaru zagranicznego. Z tego względu nie musi on udowadniać powierzenia zarządu zbiorowego prawami autorskimi na podstawie umowy, w szczególności jeżeli w przypadku praw współtwórców utworów audiowizualnych wymienionych w art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p. mamy do czynienia z ustawowym zarządem o charakterze przymusowym (art. 70 ust. 3 u.p.a.p.p.).

Żądane od pozwanego informacje, sformułowane w żądaniu pozwu, należało uznać za niezbędne dla określenia wysokości roszczeń o zapłatę tantiem przysługujących twórcom utworów wkładowych do utworów audiowizualnych. Nie budzi wątpliwości, że takie dane jak tytuł utworu, nazwisko reżysera, scenarzysty, rok produkcji, rodzaj nośnika, ilość reprodukowanych nośników i wprowadzonych do obrotu, ich cena jednostkowa, a w przypadku tzw. insertów tytuł i data wydania dziennika lub czasopisma, są niezbędne do określenia kwot wynagrodzeń należnych

współtwórcom utworów audiowizualnych. To samo należy odnieść do dokumentów, których udostępnienia zażądał powód w celu weryfikacji prawdziwości informacji udzielonych przez pozwaną.

Nie był zasadny podnoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia.

W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie informacyjne ma charakter majątkowy i podlega przedawnieniu po upływie lat 10 zgodnie z art. 118 k.c. Dochodzone roszczenie w żadnym zakresie nie uległo przedawnieniu.

Z tych przyczyn powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniosła pozwana spółka. Pozwana zaskarżyła wyrok w całości, podnosząc następujące zarzuty:

- zarzut naruszenia art. 104 i art. 105 u.p.a.p.p. w związku z Aktem (...) Konwencji (...) o ochronie dzieł literackich i artystycznych sporządzonym w P. dnia 24 lipca 1971 r. poprzez ich niewłaściwą wykładnię i niewłaściwe zastosowanie,

- zarzut naruszenia art. 207 § 6 k.p.c. związku z art. 227 k.p.c. i art. 232 k.p.c. poprzez dopuszczenie dowodów ze spóźnionego pisma powoda z dnia 11 czerwca 2015 r.

Pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W apelacji pozwanej spółki podniesiony został jeden zarzut naruszenia prawa procesowego – zarzut naruszenia art. 207 § 6 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. i art. 232 k.p.c., którego to naruszenia pozwana upatruje w dopuszczeniu dowodów zgłoszonych w spóźnionym, jej zdaniem, piśmie powoda z dnia 11 czerwca 2015 r.

Zarzut ten, zdaniem Sądu Apelacyjnego, jest o tyle niezasadny, iż Sąd Okręgowy co prawda dopuścił na rozprawie w dniu 25 września 2015 r. dowód z dokumentów zgłoszonych w piśmie z dnia 11 czerwca 2015 r., ale z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, iż Sąd Okręgowy nie poczynił w oparciu o te dokumenty ustaleń faktycznych, które stały się podstawą oceny roszczeń powoda. Co więcej, z uzasadnienia zaskarżonego wyroku jednoznacznie wynika, że Sąd Okręgowy uznał, iż legitymacja czynna powoda wynika z domniemania z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p., które znajduje zastosowanie zarówno do repertuaru krajowego, jak i zagranicznego. Zatem jeśli nawet zbędnym było przeprowadzanie dowodów zawnioskowanych przez powódkę w piśmie z dnia 11 czerwca 2015 r., to jako nie mające wpływu na treść zapadłego rozstrzygnięcia, uchybienie to nie daje podstaw do zmiany, czy też uchylenia zaskarżonego wyroku.

Nie jest również zasadny zarzut naruszenia art. 104 i art. 105 u.p.a.p.p. w związku z Aktem (...) Konwencji (...) o ochronie dzieł literackich i artystycznych sporządzonym w P. dnia 24 lipca 1971 r. Zarzut ten zmierza do zakwestionowania dokonanej przez Sąd Okręgowy oceny, że powód jest legitymowany do dochodzenia zgłoszonego roszczenia na podstawie art. 105 ust. 2 Pr.aut. i że roszczenie to zasługuje na uwzględnienie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzut ten nie jest zasadny. Trafnie bowiem Sąd Okręgowy wskazał na charakter roszczenia informacyjnego oraz sposób jego dochodzenia. Roszczenie informacyjne przewidziane w art. 105 ust. 2 prawa autorskiego, które spełnia funkcję pomocniczą względem roszczenia o zapłatę wynagrodzenia - ma na celu pozyskanie informacji niezbędnych dla określenia wysokości dochodzonych wynagrodzeń i opłat, a w konsekwencji ułatwienie dochodzenia roszczeń wynikających z naruszenia praw autorskich majątkowych oraz roszczenia o zapłatę wynagrodzenia. Legitymacja organizacji zbiorowego zarządzania do zgłoszenia roszczenia informacyjnego na podstawie art. 105 ust. 2 Pr.aut. nie jest oceniana na takich samych zasadach, jak legitymacja do dochodzenia

przewidzianych w tym przepisie wynagrodzeń i opłat. Przepis art. 105 u. p.a.p.p. ma charakter materialny, a nie procesowy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2009 r. III CZP 57/09, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 r., I CKN 971/98). Roszczenie z art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. służy wyłącznie organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub pokrewnymi „w zakresie jej działalności”, stąd decydujące znaczenie przypisać należy treści uzyskanego przez nią zezwolenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi do określonych w nim kategoriach praw i pól eksploatacji (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 1999 r., I CKN 1139/97, z dnia 8 grudnia 2000 r., I CKN 971/98, z dnia 27 czerwca 2013 r., I CSK 617/12). Odwołanie do statusu prawnego organizacji zbiorowego zarządzania i zakresu jej działalności nakazuje przyjąć, że powołany przepis stanowi podstawę legitymacji materialno-prawnej czynnej w odniesieniu do żądań wywodzonych w zakresie reprezentowanego repertuaru z kontraktów generalnych lub przepisów ustawy (tzw. „mandatu ustawowego”).

W niniejszej sprawie strona powodowa jednoznacznie wskazała, że roszczenie informacyjne jest związane z roszczeniem należnym współtwórcom o zapłatę wynagrodzenia dodatkowego na podstawie art. 70 ust. 2¹ u.p.a.p.p. , które z mocy ustawy może być dochodzone jedynie za pośrednictwem, właściwej o.z.z. Powód wskazał, że na mocy zezwolenia Ministra Kultury i Sztuki jest organizacją zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, która pobiera wynagrodzenie należne współtwórcom utworów audiowizualnych. Powód wskazał wyraźnie, że działa jako organizacja w ramach tzw. mandatu ustawowego. Zatem wskazane w pozwie umowy zawarte z współtwórcami krajowymi, jak i umowy z zagranicznymi organizacjami uprawnionymi do zbiorowego zarządzania, nie pozbawiają powoda możliwości odwołania się do domniemania materialno-prawnego z art. 105 u.p.a.p.p. zatem te wszystkie argumenty pozwanej, które były podnoszone w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, powtórzone również w apelacji, a które odnoszą się do treści umów zawartych z twórcami polskimi, są bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Tak samo należy ocenić zarzuty odnoszące się do umów z zagranicznymi organizacjami zbiorowego zarządzania. Powód wyraźnie wskazał w pozwie, że przedstawienie umowy z zagranicznymi organizacjami zbiorowego zarządzania i oświadczenia złożone przez te organizacje nie są przesłanką wykazania legitymacji czynnej powoda, gdyż legitymacja ta wynika z domniemania z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p. Trafnie Sąd Okręgowy wskazał, że powód nie miał obowiązku wskazywania konkretnych utworów audiowizualnych, jak i faktu powierzenia powodowi zbiorowego zarządu prawami autorskimi przez konkretnych autorów utworów wkładowych w związku z wykonywaniem przez powoda przymusowego zarządu zbiorowego prawami współtwórców. Organizacja zbiorowego zarządzania realizująca uprawnienie współtwórców do wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2¹ (poprzednio ust. 2) pkt 4 u.p.a.p.p. nie musi wykazywać praw do konkretnych utworów. Zatem wszelkie zarzuty podniesione w apelacji co do zakresu obowiązywania umów z zagranicznymi organizacjami są bez znaczenia dla zasadności roszczenia informacyjnego, będącego przedmiotem niniejszego postępowania.

Trafnie wskazał też Sąd Okręgowy, że domniemanie przewidziane w art. 105 pu.p.a.p.p. obejmuje - na polach eksploatacji określonych zezwoleniem - cały repertuar organizacji zbiorowego zarządzania, w tym utwory zagranicznych twórców oraz artystów wykonawców. Musi być ono - w myśl zasady asymilacji - rozumiane jednakowo w odniesieniu do twórców krajowych oraz zagranicznych. Nie ma zatem podstaw do różnicowania wyłączenia stosowania tego domniemania w zależności od przynależności twórcy do jednej z wymienionych grup”.

Kwestia objęcia dodatkowego wynagrodzenia dla twórców utworu audiowizualnego zasadą asymilacji była już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, w szczególności w wyroku z dnia 19 września 2009 r., I CSK 35/09, w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że wskazane unormowania, przyznające współtwórcom utworu audiowizualnego oraz artystom wykonawcom dodatkowe wynagrodzenie mają też zastosowanie do zagranicznych twórców oraz artystów wykonawców. To stanowisko Sąd Najwyższy potwierdził także w wyroku z dnia 27 czerwca 2013 r. I CSK 617/12. Przedmiotem rozstrzygnięcia były właśnie tantiemy ustawowe należne współtwórcom utworów audiowizualnych. Z uwagi na ramy czasowe tamtej sprawy Sąd Najwyższy odwoływał się do art. 70 ust. 2¹ pkt 4 pr. aut., jego rozważania odnieść można jednak w całości także do art. 70 ust. 2 pkt 4 pr. aut. Różnica między uchylonym a obecnym przepisem polega bowiem jedynie na nieco odmiennym określeniu kręgu współtwórców

uprawnionych do tantiemy ustawowej. W powyższym wyroku Sąd Najwyższy oceniał nie tylko zastosowanie zasady asymilacji. Po pierwsze, wskazał on wyraźnie, że zakres zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi powinien być określony przez wskazanie kategorii dóbr (kategorii utworów, artystycznych wykonań, nagrań lub nadań) oraz przez ściśle określenie pól eksploatacji, w odniesieniu do których zbiorowe zarządzanie ma miejsce. Podkreślił, że zakres zbiorowego zarządzania obejmuje także pobieranie wynagrodzenia, które nie mogą być wypłacane bez pośrednictwa organizacji zbiorowego zarządzania, a więc również tantiemy ustawowej należnej twórcom utworu audiowizualnego z tytułu jego reprodukowania na egzemplarzu przeznaczonym do własnego użytku osobistego. Sąd Najwyższy w tym samym wyroku wyraził pogląd, że przepisy ustawy o prawie autorskim stosuje się także do zagranicznych twórców, co wynika z zasady asymilacji przyjętej w art. 5 pkt 1¹ i 4 pr. aut. i wiążących Polskę przepisach konwencji międzynarodowych. W związku z tym uznał, że domniemanie przewidziane w art. 105 pr.aut. obejmuje - na polach eksploatacji określonych zezwoleniem - cały repertuar organizacji zbiorowego zarządzania, w tym utwory zagranicznych twórców oraz artystów wykonawców. Musi być ono - w myśl zasady asymilacji - rozumiane jednakowo w odniesieniu do twórców krajowych oraz zagranicznych. Nie ma zatem podstaw do różnicowania wyłączenia stosowania tego domniemania w zależności od przynależności twórcy do jednej z wymienionych grup. Przypomnieć bowiem należy, że zasada asymilacji wyraża się w tym, iż twórcy zagraniczni nie mogą być traktowani gorzej niż twórcy polscy. Sąd Apelacyjny w pełni przychylił się do wyżej wskazanych poglądów Sądu Najwyższego.

Co więcej, zauważyć należy, że pogląd o tym, że zgodnie z zasadą asymilacji twórcy zagraniczni nie mogą być gorzej traktowani jak twórcy polscy, i że domniemanie z art. 105 ust. 1 pr.aut. obejmuje na polach eksploatacji określonych zezwoleniem cały repertuar o.z.z., w tym także zagraniczny, jak trafnie wskazał powód, wyraził Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 25 kwietnia 2014 r., sygn. I ACa 827/13, a skarga kasacyjna strony pozwanej od tego wyroku została oddalona (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2015 r. o sygn. I CSK 956/14).

Reasumując, trafnie uznał Sąd Okręgowy, że wskazane w pozwie umowy zawarte z zagranicznymi organizacjami uprawnionymi do zbiorowego zarządzania, nie pozbawiają powoda możliwości odwołania się do domniemania materialno – prawnego z art. 105 u.p.a.p.p. Powód wyraźnie wskazał w pozwie, że przedstawione umowy z zagraniczną o.z.z. i oświadczenia złożone przez te organizacje nie są przesłanką wykazania legitymacji czynnej powoda, gdyż legitymacja ta wynika z domniemania z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p.

Pozwana odwołała się w niniejszej sprawie do prezentowanych w doktrynie poglądów, iż warunkiem zbiorowego zarządzania na terytorium polskim prawami autorów zagranicznych przez polską organizację zbiorowego zarządzania jest istnienie umowy o wzajemnej reprezentacji, i wskazywała, że umowy przedstawione przez stronę pozwaną nie potwierdzają uprawnień powoda do reprezentowania twórców zagranicznych, co wyklucza przyjęcie domniemania z art. 105 ust. 1 u.p.a.p.p.

Nawet jeśli istniałyby podstawy do podzielenia tych poglądów, to należy zauważyć, że odnoszą się one do obowiązków ciążących na organizacjach dochodzących opłat i wspierane są argumentem, że zapewni to, iż tantiemy inkasowane na rachunek autorów zagranicznych byłyby im przekazane za pośrednictwem łącznika w postaci zagranicznej organizacji zbiorowego zarządzających prawami tych autorów. Oznacza to, że poglądy te nie dotyczą postępowania, którego przedmiotem jest roszczenie informacyjne. Dopiero bowiem informacje udzielone przez pozwanego pozwolą na ustalenie, czy doszło do wkroczenia w sferę objętą zarządem, jeżeli tak, jakie utwory są wykorzystywane i w jakim zakresie, czy są podstawy do wystąpienia do sądu, o jakim przedmiotowym i kwotowym zakresie żądań oraz dokonania weryfikacji już uzyskanych kwot i ich właściwej redystrybucji (por. cyt. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2009 r. III CZP 57/09, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2013 r., I CSK 617/12, OSNC-ZD 2014, Nr 4, poz. 62 oraz nie publikowany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2014 r., I CSK 621/13).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 czerwca 2013 r. I CSK 617/12 wyjaśnił, iż powołanie się przez organizacje zbiorowego zarządzania na umowy o wzajemnej reprezentacji z organizacjami zagranicznymi nie stanowi wystarczającej podstawy do skutecznego zakwestionowania legitymacji procesowej tej organizacji w odniesieniu do współtwórców zagranicznych. Uzupełniająco wskazać należy, iż w judykaturze kwestia umów o wzajemnej reprezentacji zawartej z zagraniczną organizacją zbiorowego zarządzania, była analizowana z punktu widzenia

określenia organizacji właściwej w rozumieniu art. 107 u.p.a.p.p. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2015 r. I CSK 159/14).

Reasumując, skoro organizacja zbiorowego zarządzania dochodząca roszczenia informacyjnego opartego na art. 105 § 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. u.p.a.p.p. nie ma obowiązku uprawdopodobnienia zakresu czasowego, rodzaju i podstawy prawnej przyszłego powództwa o zasądzenie (por. również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2016 r. IV CSK 653/15), to kwestia zakresu umów o wzajemnej reprezentacji nie ma znaczenia dla oceny dochodzonego przez powodową organizację roszczenia informacyjnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny apelację pozwanej spółki oddalił w oparciu o art. 385 k.p.c. jako bezzasadną i w oparciu o art. 98 k.p.c. zasądził od (...) Sp. z o.o. S.K.A. w W. na rzecz (...) w W. kwotę 270 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Kwota ta obejmuje wynagrodzenie pełnomocnika powoda ustalone w oparciu o § 10 ust. 1 pkt 2 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348, ze zm.).

Robert Obrębski Beata Kozłowska Jerzy Paszkowski